

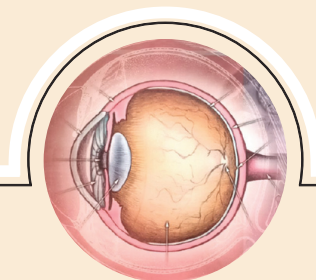

Міністерство освіти і науки України
Міністерство охорони здоров'я України
Львівський національний медичний університет
імені Данила Галицького
Наукове товариство анатомів, гістологів, ембріологів
і топографоанатомів України
Наукове товариство імені Т. Шевченка

МАТЕРІАЛИ

ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ
«Актуальні питання морфології»,
ПРИСВЯЧЕНОЇ
100-РІЧЧЮ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ
ПРОФЕСОРА
Лева Михайловича
ЛИЧКОВСЬКОГО

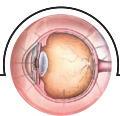
17 травня 2024
м. Львів, Україна

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

- Орест Чемерис** – ректор Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, доктор медичних наук, професор
- Вікторія Сергієнко** – проректор з наукової роботи Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, доктор медичних наук, професор
- Олена Аппельханс** – в. о. Президента Наукового Товариства анатомів, гістологів, ембріологів та топографоанатомів України, завідувач кафедри анатомії людини Одеського національного медичного університету, доктор медичних наук, професор, Заслужений працівник освіти України
- Валентина Чопяк** – Голова Лікарської комісії Наукового Товариства ім. Шевченка, завідувач кафедри та центру клінічної імунології та алергології та заслужений професор Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, доктор медичних наук, професор, віце-президент Українського товариства імунології, алергології та імунореабілітації
- Леся Матешук-Вацеба** – завідувач кафедри нормальної анатомії Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, доктор медичних наук, професор, заслужений професор Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького
- Уляна Підвальна** – доктор медичних наук, доцент кафедри нормальної анатомії Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького
- Ольга Содомора** – доктор філософії, асистент кафедри нормальної анатомії Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького
- Ryszard Gryglewski** – доктор наук, професор, Керівник кафедри історії медицини, Медичний факультет, Ягеллонський університет, Краків, Польща
- Wolfgang Weninger** – професор, Керівник Центру Анатомії та Біології клітини, Медичний університет Відня, Відень, Австрія
- Марта Надрага** – директор Наукової бібліотеки Львівського національного медичного університету, кандидат історичних наук, старший дослідник, Заслужений працівник культури України

кафедри гістології та ембріології Національного медичного університету ім. О. О. Богомольця, член-кореспондент Національної академії медичних наук України, член Міжнародної академії патології, Лауреат Державної премії України, премії імені В. П. Комісаренка НАН України, премії НАМН України, Заслужений діяч науки і техніки України.

В. о. президента Наукового товариства анатомів, гістологів, ембріологів та топографоанатомів України (з 2022 р. по даний час). Апфельханс Олена Леонідівна (22.07.1970 р. н.) – докторка медичних наук, професорка, завідувачка кафедри анатомії людини Одеського національного медичного університету, заслужений працівник освіти України.

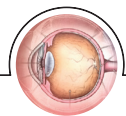
Nadozirna Sofia, Tereshchenko Anatoly

KHARKIV NATIONAL MEDICAL UNIVERSITY
Kharkiv, Ukraine

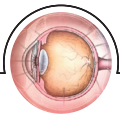
THE LEGACY OF AN OUTSTANDING SCIENTIST. IVAN KARLOVYCH WAGNER

Relevance. A characteristic milestone of today is the relentless and rapid development of science, the use of the latest technologies, and artificial intelligence. Fundamental disciplines of medicine, in general, and anatomy, in particular, are no exception. There is no doubt that anatomy is the basis for the study of medicine. But we must remember the contributions made by the founders of medicine in those days when the main tools were a scalpel, a microscope, eyes and hands. One of these scientists was Ivan Karlovych Wagner, whose works are still used by scientists in many countries around the world. The purpose of our work is to recall the contribution of Ivan Karlovych Wagner to the creation and development of the Department of Anatomy of the Kharkiv National Medical University and the study of his personality as a world-class scientist, the founder of the department, scientific director, teacher and mentor of future doctors.

Materials and methods. Theoretical: review and analysis of scientific and methodical literature; practical: own research.

Results and conclusions. For many years, the Department of Human Anatomy of the Kharkiv National Medical University has been known for the outstanding scientists who headed it over different periods of time. In 2023, the 190th anniversary of the birth of Ivan Karlovych Wagner, who worked at the Department of Physiological Anatomy of Kharkiv University, was celebrated. He was born on October 26, 1833, in Riga. In 1851, he began studying medicine when he was admitted to the medical faculty of the University of Derpt. After graduating from the university in 1857, Ivan Karlovych Wagner entered graduate school. He began his work as a surveyor, then successfully defended his thesis and received the degree of Doctor of Medicine in 1858. He gave lectures on “Comparative Anatomy of the Brain of Vertebrate Animals and Humans” at the University of Dept. In 1863, he was appointed to the position of associate professor of physiological anatomy at Kharkiv University through a competitive selection process. In 1864, he was approved as a collegiate assessor. In 1867, the department of physiological anatomy was divided into two: physiological and pathological anatomy. Professor D. F. Liamble was appointed to the department of pathological anatomy, and associate professor I. K. Wagner was appointed to the department of physiological anatomy and curator of the educational district. After less than five years of work, at the suggestion of Professor D. F. Liambli, I. K. Wagner was elected to the post of extraordinary professor of the department of normal anatomy. In 1871, he was approved with the title of full professor at the department of anatomy of a healthy person and was promoted to the status of state adviser. He often defended the dissertations of his colleagues and students. Ivan Karlovych was an excellent druggist and created a significant number of drugs for the museum of the department. He always began his first lectures with a question about the importance of anatomy in practical medicine. It was under his leadership in 1887 that the building of the modern anatomy department was built, which housed classrooms, scientific laboratories, premises for teachers, laboratory assistants and technical staff of the department, an anatomical museum and a unique lecture hall-amphitheater for 250 seats. As a scientist, he conducted a new, for that time, study on the presence of nerve cells in the visual hump of the brain and described the lateral geniculate body as a part of it. From 1865 to 1888, Ivan Karlovych was the head of the Department of Normal Anatomy. In the period from 1870 to 1871, he simultaneously headed the departments of histology, embryology and comparative anatomy. In 1888, he became an honored professor at Kharkiv University. During his scientific and pedagogical career, he received various awards and orders, educated many outstanding graduates who did a significant amount of research in anatomy, and headed many departments of the university. The scientist died on January 6, 1892, leaving behind a great scientific

and cultural legacy. Studying the personality of Ivan Karlovych Wagner, one can conclude that he recognized the recognition of his scientific works and research in the development of anatomy as a science, was a talented leader (he improved the material condition of the department; the modern building of the department of anatomy, which exists now, was created under him), and was a good mentor who contributed to the future generation of doctors and researchers who continue his work in the modern world of medicine and science.

Раскалей Тетяна, Раскалей Володимир

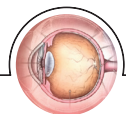

НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ О. О. БОГОМОЛЬЦЯ
Київ, Україна

ОСОБИСТОСТІ В ІСТОРІЇ НЕЙРОМОРФОЛОГІЧНОЇ ШКОЛИ УКРАЇНИ

Говорячи про роль особистості в історії морфологічних шкіл України, хочеться зробити акцент на українській школі нейроморфологів, створеної професором Зазибіним Миколою Івановичем, розвиток якої з успіхом продовжили професор Кабак К. С. і професор Чайковський Ю. Б.

Отже, засновником нового наукового напрямку кафедри гістології та ембріології Київського медичного інституту (таку назву мав Національний медичний університет імені О. О. Богомольця у 1954 році) став Микола Іванович Зазибін, професор, член-кореспондент Академії медичних наук СРСР. Він спрямував дослідницький інтерес кафедральних морфологів на вивчення закономірностей вікових і реактивних змін периферичної нервової системи. Гідними послідовниками Миколи Івановича в його наукових досягненнях стали професор Кабак Костянтин Степанович і професор Чайковський Юрій Богданович. Для Юрія Богдановича тема регенерації периферичної нервової системи була особливо цікавою і важливою. Він присвятив цьому напрямку багато часу, зусиль і створив унікальний колектив дослідників-морфологів-педагогів, який спеціалізується на вивченні морфологічних змін у периферичній нервовій системі за умов дії зовнішніх і внутрішніх чинників і впровадженні отриманих результатів досліджень в практику і навчальний процес. Дисертаційні дослідження професора Чайковського Ю. Б. на здобуття звання кандидата і доктора медичних наук присвячені проблемі регенерації сідничого нерва. Досі за час існування кафедри гістології в

Nadozirna Sofia, Tereshchenko Anatoly THE LEGACY OF AN OUTSTANDING SCIENTIST. IVAN KARLOVYCH WAGNER	38
Раскалей Тетяна, Раскалей Володимир ОСОБИСТОСТІ В ІСТОРІЇ НЕЙРОМОРФОЛОГІЧНОЇ ШКОЛИ УКРАЇНИ	40
Gryglewski Ryszard W., Schaukal Leo, Bauer Sophia, Pidvalna Uliana HENRYK KADYT'S PREPARATORY TECHNIQUES – EXPLORING ANATOMICAL TRADITIONS OF VIENNA, KRAKOW AND LVIV	42
Bauer Sophia, Schaukal Leo, Gryglewski Ryszard W., Pidvalna Uliana LVIV – VIENNA: A SHARED HISTORY IN ACADEMICS, MEDICINE AND ANATOMY.....	43
Стегней Жанна НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ П. М. МАЖУГИ	45
Стегней Микола 100-РІЧЧЯ КИЇВСЬКОЇ ШКОЛИ ПОРІВНЯЛЬНИХ МОРФОЛОГІВ.....	47
Сухонос Роман, Лопушняк Леся ДО 220-ТИРІЧЧЯ КАФЕДРИ АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ: ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ ТА ХУДОЖНІЙ АНАЛІЗ ФРЕСКИ В ЛЕКЦІЙНІЙ АУДИТОРІЇ КАФЕДРИ АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ, КЛІНІЧНОЇ АНАТОМІЇ ТА ТОПОГРАФІЧНОЇ ХІРУРГІЇ ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ	50
Хворостяна Тетяна, Бондаренко Микола, Дорошенко Станіслав, Кобзар Олександр, Пархоменко Марина, Первак Ігор ПРОФЕСОР КОСТЯНТИН ІВАНОВИЧ КУЛЬЧИЦЬКИЙ – ЗАСНОВНИК УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО БІОЛОГІЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ.....	54
Хмара Тетяна ЖІНКИ-МОРФОЛОГІНИ В УКРАЇНІ	58
Шевченко Юлій, Фомін Владлен, Кондрусик Наталія МОРАЛЬНІ ДРАМИ І КРАЙНОЩІ В БОРОТЬБІ ЗА СПРАВЕДЛИВІСТЬ: РЕФЛЕКСІЯ НАУКОВОЇ ЕТИКИ. ЖИТТЄВИЙ ШЛЯХ ВЕНЕДИКТОВА О. С.	60

ВІТЧИЗНЯНІ ТА ЗАРУБІЖНІ АНАТОМІЧНІ МУЗЕЇ

Апельханс Олена, Нескоромна Наталія, Антонова Наталія, Чеботарьова Світлана МУЗЕЙ АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ: ІСТОРІЯ ТА СЬОГОДЕННЯ	64
Кіндратів Ельвіра, Гурик Зоряна, Сікорин Ярослав РІДКІСНА ПАТОЛОГІЯ «НОМА ЩОКИ»	66